

## Derde zondag veertigdagentijd A

Ex. 17, 3-7  
Rom. 5, 1-2.5-8  
Joh. 4, 5-42

*Het christendom, de godsdienst van de vindingrijke liefde in het hart van vrije mensen*

Om het verhaal te begrijpen is het goed te weten dat de evangelist Johannes hier, - zoals elders in zijn evangelie - er de nadruk op legt dat Jezus 'beeldspraak' gebruikt. Dat brengt mee dat sommige mensen die, alleen maar de letterlijke betekenis van Zijn woorden verstaan, daarvan niet de eigenlijke, symbolische betekenis begrijpen. Met "water, dat de dorst lest", bedoelt Jezus veeleer te spreken over: "Zijn levenskracht die de diepere verlangens van de mens verzadigt". Gelovigen begrijpen die diepere betekenis. Zij weten meer.

De Samaritaanse vrouw van vandaag maakt gaandeweg in het verhaal een innerlijke evolutie in die zin mee: eerst verstaat zij alleen letterlijk, stilaan begint zij Jezus' woorden en persoon dieper te begrijpen. Zij noemt Hem eerst: "een Jood", daarna voorzichtig: "Heer", vervolgens: "een Profeet" en vraagt zicht ten slotte af of Hij niet "de Messias" zou zijn. Zo evolueert zij in het verhaal zelf van onwetende tot begrijpende, van ongelovige tot gelovige, een voorbeeld voor ons allen, zoekende gelovigen. Een ontmoeting tussen Jezus en een vrouw bij een put waar zij water komt zoeken, is de aanleiding tot een theologische discussie over de vragen: "hoe" en "waar" is de echte God te vinden?

Op de eerste vraag: "Hoe vinden wij de echte God?" antwoordt het verhaal van vandaag dat iedereen de echte God kan vinden, als hij of zij maar begint met steeds opnieuw "het echte water te zoeken", nl. het laven van de diepere, geestelijke dorst van de ziel. Jezus had op een symbolische manier over 'water' en 'dorst' gesproken. Maar de vrouw had Jezus eerst alleen letterlijk verstaan: "Heer, Gij hebt niet eens een kruik om water te putten!" Pas later begint ze te geloven, als ze nl. inziet dat de woorden van Jezus niet letterlijk moeten worden verstaan, maar symbolisch, als ze begint te begrijpen dat Hij met het "levend water" het eigenlijke diepere "goddelijk leven" bedoeld, dat tegemoet komt aan de diepere dorst en verlangens van de mens. "Hoe" kunnen wij dus gelovig beginnen te worden en God beginnen te ontdekken? Daarop antwoordt de evangelist Johannes met zijn verhaal dus: Als wij durven erkennen dat wij diepere dorst hebben en tijd willen vrij maken om te blijven stilstaan bij de diepere noden van ons hart: liefde, verbondenheid, vergeving, overgave.

Die bronnen in ons kunnen wij laten opborrelen... of verstikken. Onze echte verlangens kunnen wij namelijk hardnekkig bedolven houden onder het dorre zand van onze oppervlakkige behoeften: comfort of zelfverweer. Maar als wij de moeite wil doen om daarin niet te blijven steken en oprecht op zoek durven gaan naar een antwoord op de diepere verlangens van het hart, dan is het mogelijk dat wij tot geloof komen.

En dan begint de discussie over het tweede probleem: "Wáár is de échte God te vinden?" Sommige gelovigen zoeken God vooral op bijzondere plekken, in een devotie-kapel of een bedevaartsoord, waar zij eenvoudige religieuze rituelen of gebedsformules steeds maar kunnen herhalen: een kaars offeren, gewijd water drinken, een ommegang doen, een paternoster of een litanie bidden. Is God vooral daar te vinden?

Om op die vraag te antwoorden zegt Jezus tot de vrouw: "Roep eens uw man!" Een beetje een onbegrijpelijke vraag, als wij, zoals de vrouw, eerst alleen de letterlijke betekenis van de vraag verstaan. "Ik heb geen man!" antwoordde zij. Maar Jezus had met zijn vraag weer een diepere bedoeling gehad

dan alleen maar een allusie te maken op de menselijke liefdesrelaties van deze vrouw. In de Bijbel wordt de liefdesrelatie tussen man en vrouw herhaaldelijk als beeldspraak gebruikt voor de religieuze relatie tussen God en de mens. "Gij volk, gij zijt Jahwehs bruid, Jahweh is uw Bruidegom!" Met de uitnodiging: "Roep eens uw man!" wilde Jezus dus - met beeldspraak - eigenlijk vragen: "Aanroep eens uw God! Met welke God staat gij nu in relatie? In welke God gelooft gij nu eigenlijk?" En Hij gaat verder in dezelfde symbolische taal: "Vijf 'mannen' hebt gij gehad en die gij nu hebt, is de uwe niet!" d.w.z.: "Vijf verschillende 'goden' hebben jullie, Samaritanen, en gij hebt de echte God nog niet gevonden!" De Joden in Jeruzalem verweten inderdaad de Samaritanen dat zij minstens vijf verschillende goden vereerden. Deze vrouw vertegenwoordigt dus ook al diegenen die in onze tijd "verschillende goden en godsdiensten samen uitproberen", zij die heen en weer lopen van de ene religieuze ervaring naar de andere: vb. zij die in een kerk gaan bidden, maar ook wel eens een kaartenlegster consulteren, vb. zij die in de reïncarnatie geloven en bij gelegenheid ook nog wel een genezer opzoeken. "Vijf verschillende goden hebben jullie en jullie hebben de echte God nog niet gevonden!"

Op dit moment van het gesprek begint de vrouw te snappen dat Jezus iets diepers duidelijk wil maken. Hier ontluikt bij haar het geloof. "Heer, ik zie dat Gij een profeet zijt!" En zij gaat dan ook verder in op het eigenlijke probleem dat Jezus met Zijn symbolische vraag had bedoeld: "Waar kunnen wij de echte God aanbidden, op de berg in Samaria of in de tempel te Jeruzalem?" Daarop luidt Jezus' antwoord: "De echte God is niet gebonden aan één of andere uiterlijke plaats, zij het een berg of een tempel. De echte God vindt men wanneer men de Vader aanbidt in geest en waarheid". Jezus zegt dus dat de echte God zijn Vader is, d.w.z. de Liefde, die van de mensen houdt.

Welnu, de menselijke liefde zal, om haar bezieling uit te drukken, zich niet beperken tot routinegebaren, formules of vaste plaatsen. Menselijke liefde is zeer vindingrijk en heeft de kracht om van álle heel gewone, goede dingen een middel en een teken te maken om daarmee haar bezieling te tonen. Dat leert ons veel over onze christelijke God. In de christelijke godsdienst is de geloofsbeleving nooit beperkt tot geprivilegieerde ruimten, vb. een schone kerk of een vroom bedevaartsoord, of tot vaste ritussen, vb. een dikke kaars branden of een formulegebed prevelen. Die mogen er ook zijn, maar wel op één belangrijke voorwaarde, nl. dat zij geen magie worden, dwz. niet als een dwingend machtsmiddel worden gebruikt om van God voordeel voor onszelf te verkrijgen, maar integendeel altijd een symbool, een uitdrukking blijven van onze dankbare wederliefde tot God. Wij moeten het telkens opnieuw beseffen dat de God van het christendom niet gebonden is aan bepaalde ruimten, voorwerpen of riten, maar - ook in de bedevaartsoorden - vooral zichtbaar aanwezig is waar mensen in Jezus' naam met grote vindingrijkheid hun wederliefde tonen in behulpzaamheid voor anderen.

De christelijke godsdienst is de godsdienst, niet van de verschraalde rituelen bij angstige onderdanigen, maar wel van de vindingrijke liefde en solidariteit bij vrije en verantwoordelijke gelovigen. De vrouw liet haar kruik staan. Waarom wordt dat uitdrukkelijk vermeld? Om te zeggen dat zij die niet meer nodig had, vermits zij een heel ander soort water had ontdekt: nl. de echte Levensbron, Jezus, de Vertegenwoordiger van de Liefde-God, van de Vader, die de vindingrijke liefde aanspreekt in het hart van vrije mensen, die Hem aanbidden in geest, in waarheid en in vrijheid.

Pater Frans s.j.